

7 İklim 7 Bölge Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması

Marmara Bölgesi (Tekirdağ - Çorlu)

RAPORLAR

- **Kentsel Planlama - Kentsel Tasarım Çerçevesi ve İlkeleri**
- **Mimari Açıklama Raporu**
- **Peyzaj İlkeleri Raporu**

7 İklim 7 Bölge Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması**Marmara Bölgesi (Tekirdağ - Çorlu)****KENTSEL PLANLAMA - KENTSEL TASARIM ÇERÇEVESİ VE İLKELERİ****Mahalle olgusuna yaklaşım:**

Sanayileşme ile birlikte hızlı nüfus birikimine sahne olan kentlerde konut sorununa çözüm bulma konusunda, planlama yaklaşımlarında 20. yy başından itibaren mahalle, konut alanları için temel bir birim olarak ele alınmıştır. Kentli nüfusun yeniden üretim sürecinde, sağlıklı, yaşanabilir mekânların ve kentsel toplumsal gereksinimlerin ilk kademede karşılanması, gelişen mahalle yaklaşımlarda ana hedef olmuştur. Mahalle yalnızca bir konut alanı değil, bireyin kent ve kentli ile ilişkisinin düzenlendiği “yer”dir. Bu açıdan, anlamlı ilişkilerin kurulacağı, kimlikli ve kendi içinde yeterli hizmetleri barındırması, kişilere aidiyet hissi sunması, aynı zamanda kentle merkezler hiyerarşisi içinde ve ulaşım ilişkileri ile düzenlenmiş biçimde bütünleşmesi beklenir. Literatürdeki gelişimi de dikkate alındığında mahalle, bireyin ve toplumun, sanayileşme ile göç olgusundan kaynaklanan toplumsal bütünleşme sorunlarını aşmada ve aynı zamanda kentin ve toplumun doğa ile ilişkisinin düzenlenmesinde önemli bir araç haline gelmektedir. Bu yaklaşımla mahalle, sadece toplumun birincil ilişkiler kurmasını sağlayan bir ortam değil, kentsel hizmetlerin ve çağın getirdiği gereksinimlerin karşılanmasını sağlayacak işlevleri de kentlilere sunacak bir birim olarak ele alınmaktadır.

Çorlu ilçesine ilişkin genel değerlendirme:

Çorlu ilçesi, 1980’lerden itibaren hem konumsal üstünlüğü, hem de İstanbul’daki sanayinin desantralizasyonu sürecinden etkilenerek, bir sanayi bölgesi haline gelmiştir. Bununla birlikte Ergene Havzası içindeki konumu ve yer altı suları açısından zenginliği dolayısıyla ekolojik olarak hassas bir bölgede yer almaktadır. Nüfus istatistikleri incelendiğinde, Türkiye ortalaması içinde görece eğitilmiş ve orta yaşlı bir nüfusun yaşadığı bir ilçedir. Nüfus artışı, sanayi sektörünün gelişimine bağlı göçlerle de beslenmektedir. TÜİK tarafından 2013 yılında hazırlanan rapora göre Çorlu Türkiye’nin çok çeşitli illerinden göç almaktadır. 2016 TÜİK verilerine göre, nüfusu 253551 kişi olan Çorlu’nun yıllık nüfus artışı, % 31,9’dur. Tekirdağ’da ortalama hane halkı büyüklüğünün 3,2 olması, kentte yaşayan nüfusun çocuklarının geleceğini düşündüğü, bakabileceği ve iyi olanaklar sağlayabileceği çocuklar dünyaya getiren ve bu anlamda kentleşmiş bir karaktere sahip olduğunu göstermektedir. Bu veriler, ilçede yeni konut ve istihdam alanlarına gereksinim olacağını göstermektedir. Proje alanı, planlı bir alanda

bulunduğundan kentin gelişme yönü içinde olduğu varsayılmıştır. Buna göre kentin gelişimini topoğrafik ve doğal koşullarla (yeniden) üretmeyi de sağlayacak, genel eğilimler dikkate alındığında, çağdaş kentsel hizmetlere olan gereksinimleri ve talebi de karşılayacak bir planlama ve tasarım yaklaşımının geliştirilmesi hedeflenmiş, yaklaşım ve ana ilkeler aşağıda açıklanmıştır.

Proje yaklaşımı ve ilkeler:

Proje yaklaşımında mahalle, kentin gelişme alanlarında kullanılabilir, kentsel hizmetleri kendi içinde sağlarken doğa ile uyumlu ve kamusal mekân odaklı bir model olarak ele alınmıştır. Bu modelde, doğal yapı koşulları arazi kullanımında temel belirleyici olmuş ve kentsel yaşamın gerektirdiği hizmet bütünlüğü kamusal mekân odaklı dokuyu geliştirmiştir. Mahalle tasarımında oluşturulan üç farklı birimin kendi karakterlerini, toplu konut alanının bütününe uygun biçimde ancak çeşitlenmeye de olanak sağlayacak biçimde oluşturabilmesine dikkat edilmiştir. Bu modelin çeşitlemelerinin, kentin gelişimine doğal yapı ile uyumlu bir kent kimliğinin kurulabilmesi için diğer alanlarda da kullanılabilirliği düşünülmektedir.

- ***Doğal yapıya uygun planlama ve tasarım:*** Çorlu'da verilen toplu konut alanı, ilçenin güney doğu yönüne uzanan gelişme alanı içinde, küçük bir vadi üzerinde konumlanmıştır. Vadi hem su toplama havzasının bir parçası olması hem de zemin açısından yapılaşma için sakıncalar içermesi dolayısıyla rekreatif gereksinimleri karşılamak üzere değerlendirilmiştir. Vadi, aktif kamusal mekân olanakları açısından ön plana çıkarılmıştır. Nüfus yapısı dikkate alındığında, rekreasyon gereksiniminin yakın çevrede karşılanması ve giderek kentin diğer kesimlerine de hizmet verme potansiyeli önem kazanmıştır. Bu alanın, çevreye de hizmet veren, kentsel nüfusun kamusal mekân gereksinimlerini karşılayan hizmetlerle donatılması hedeflenmiştir. Kültürel ve sosyal donatılar, omurga olarak düşünülebilecek bu kamusal mekân içinde konumlandırılmıştır.
- ***Kentsel gelişme alanları için kamusal mekân merkezli bir model oluşturmak:*** Kamusal mekânlar, kentsel yaşamın ve kentliliğin özünü oluşturan mekânlardır ve toplu konut alanının biçimlenmesinde temel nüveyi oluşturmuştur. Toplu konut alanı kamusal açık mekânlar ile ilişki içinde biçimlenmiş üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, ana vadinin iki yanında konumlanmıştır. Etrafında gelişebilecek diğer mahalleler ile ana caddeler, ara yollar ve yaya alanları ile bütünleşmiş olan her üç alan, temel hizmetleri barındıran üç bant halinde ele alınmıştır. Bu üç birimdeki dokunun, farklı yükseklik ve büyüklükte konut blokları ile örülmesi, böylece kimlikli, tanınabilir ve kamusal mekânlara dönük olarak kurgulanması, dolayısıyla aidiyet hissini geliştirme potansiyelinin artırılması

hedeflenmiştir. Tekirdağ nüfusunun aile büyüklüğü ortalamasının 3,2 kişi olması ve kentleşmiş nüfus göstergelerini barındırması (TÜİK Raporu, 2013) dolayısıyla, tasarımda çok büyük konutlara ağırlıklı olarak yer verilmemiş, bununla birlikte toplumun tercihleri dikkate alınarak çok küçük konutlar da önerilmemiştir. Ayrıca, çeşitliliği sağlamak için müstakil konutlar bölgesi, diğer konut bölgeleri ile ilişki içinde vadinin diğer yamacında konumlandırılmıştır. Sosyal ve kültürel donatıların yanı sıra, konut çevresinde gereksinim duyulacak ticari hizmet birimleri, kamusal açık mekân sistemi ile ilişki içinde tanımlanarak, işlev çeşitliliği yaratılmıştır. Kentsel hizmetler içinde kapalı yüzme havuzu ve açık alanda koşu ve yürüme yolları tanımlanarak, işlev çeşitliliği desteklenmiş ve kentsel hizmetler geliştirilmiştir. Böylece, orta vadeli planlamada, gelişme yönü içinde bu alanın bir alt merkez olarak geliştirilmesi düşünülebilir, kentsel gelişimde önerilen modelin çeşitlenerek alt merkeze eklenmesi potansiyeli değerlendirilebilir.

- **Erişilebilirlik ve kentle ilişki:** Toplu konut alanının kentin yakın çeperinde konumlanması, gelişme alanı olarak toplu taşıma hizmetine gereksinim doğuracağını göstermektedir. Alanın otomobile bağımlı bir konut alanı haline gelmesi istenmemekte, dolayısıyla kısa vadede ana cadde üzerinde toplu taşıma hizmetinin geliştirileceği varsayılmaktadır. Bununla birlikte, bisiklet kullanımını teşvik edecek düzenlemeler de yapılmıştır. Kısa vadede, alanın hem bisiklet yolları hem de toplu taşıma olanakları ile desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Erişim ve ulaşım kolaylığının kısa vadede oluşturulması, alanın kentle toplumsal ve mekânsal olarak bütünleşmesi, ilk kademe içinde yer almayan kentsel hizmetlerden yararlanma kolaylığı sağlanması ve kentli aidiyetinin kurulması açısından önem taşımaktadır.
- **Konut ve toplumsal ilişkiler:** Toplu konut alanı içinde farklı büyüklüklerde ve kent ile farklı biçimde ilişki kuran konutlar, çok katlı, çeşitli yükseklikte bitişik bloklar ile müstakil evler olarak düşünülmüştür. Çeşitliliği sağlamak amacıyla, konut içindeki nefes alma mekânı olan açık mekânlar, mahremiyet kaygısı yaratmayacak biçimde ve özel mekânın korunması gereken niteliklerini dikkate alarak, farklı şekillerde tasarlanmıştır. Çatı katlarında teraslar, bloklar içinde balkonlar ve müstakil evlerin bahçeleri, kamusal – özel mekân ilişkilerinin düzenlenmesinde ve konut konforunun sağlanmasında farklı nitelikler sunmakta, kullanım çeşitliliğini desteklemektedir.

7 İklim 7 Bölge Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması**Marmara Bölgesi (Tekirdağ - Çorlu)****MİMARİ AÇIKLAMA RAPORU**

Nitelikli tasarımlar oldukları durumlarda dahi, yeni yerleşmelerde tasarımcının elit ve bütüncül estetik tercihleri ve cetvelinden çıkan hizalar neticesinde insan ölçeğinde hissedilen birtakım temel sorunlardan söz etmek gereklidir. Bu sorunların başında zamanın etkisinin eksikliği ve katı geometrik düzene bağlı hizaya getirilmiş yapılı çevre hissiyatı gelmektedir. Zamansallık, çeşitlilik, farklılaşma, birbirini tutmayan yükseklikler ve hizalar, değişken perspektif gibi içinde bireyin rahat hissetmesini sağlayan, geçmişî olan ve zaman içerisinde yapılaşmış çevrelere ait özellikleri kavramak bu sorunu aşmak açısından bir ilk adım olarak kabul edilmiştir.

Şüphesiz toplu konut-sosyal konut olgusu bir gerçeklik olarak 19.yy ertesî modernleşme sürecine girmiş toplumların kentleşme süreçlerinin başat ögesidir. Yapım, yatırım ve tasarımın tek defada yapılması ve bir sistem üzerine kurulması gibi temel özelliklere sahiptir. Uzun zaman dilimine yayılmadan üretilen bu çevrelerde kaçınılmaz standartlaşmanın ölçüsünün kaçtığı durumlarda oluşan tek tipleşme ise başat sorunlardandır. İyi tasarlandığını ifade edebileceğimiz çevrelerde dahi insan psikolojisi açısından aidiyet hissinin sağlanması oldukça güçtür.

Hedefimiz sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları ile ilgili meseleleri çözme iradesine sahip olmasa da tasarım aracılığıyla en azından diğer alanlarda izlenecek olumlu stratejilere ev sahipliği yapacak nitelikli fizik mekânsal düzenlemeleri üretmektir. Temel stratejimiz ise içinde bedensel ve ruhsal olarak rahat, konforlu hissettiğimiz yapılı çevrelerin fiziki-mekânsal ve kısmen kullanıma ilişkin özelliklerini anlamaya ve kavramaya çalışarak, yeni bir yerleşme tasarımında bu özellikleri tasarım ilkeleri olarak kullanmaktır. Bu yolla niceliksel ihtiyaçların ötesine geçerek bir konut yerleşmesinin ötesinde, yaşayan bir kent parçası üretilmesini mümkün kılınabileceği iddia edilmektedir.

Bu bağlamda tasarım senaryosunun başlığı “bir kent parçası tasarımında zamansallık algısı, kararsız form ve her boyutta çeşitlenme stratejileri” olarak dile getirilebilir. Zaman içerisinde farklı aktörler tarafından yapılmış etkisi yaratan kararsız yerleşme formu, hacimsel düzen, kat adetleri, renk ve malzeme kullanımları ile insan ölçeği ve algılamasını önceleyen ve “belirsizliği” bir tasarım ölçütü haline geliştirmeye çalışan bir öneri geliştirilmiştir.

Fizik-mekânsal özelliklerinin yanı sıra bir diğer konu başlığı ise sosyal yaşamı, yerleşmenin canlılığını ve kamusalılığı yaratmada ve desteklemede önemli payı olduğuna inandığımız zemin kat perakende ticaret kullanımının yerleşmede bir ilke olarak hayata geçirilmesidir. Alan içerisinde yer alan en uzun hat, ona eşlik eden blokların zemin katlarının ticari birimler olarak değerlendirilmesi ile canlı bir kentsel mekânsal sistem olarak değerlendirilmiştir. Önerilen doku bu hat üzerinde değişken perspektifler sunan sokak ve meydan silsilesi tanımlamaktadır.

Vaziyet planı kararları alınırken alan içerisinde yer alan küçük vadi hattı ve zeminindeki dere yatağı dikkate alınmıştır. Bu alan belirli bir en kesiti ile yerleşmenin yeşil omurgası olarak lineer bir parka dönüştürülmüştür. Bu lineer parka eşlik eden bir diğer lineer açık alan ise alanın kuzeyindeki yüksek gerilim hattının koruma bandı olarak tanımlı yeşil alandır. Bu iki lineer biri aktif diğeri pasif yeşil alan arasında kalan bölge zemin katlarında ticari birimlerin yer aldığı hareketli bir yaşam alanıdır.

Yerleşmede müstakil bahçeli sıra evler ve katta 2-3 dairesel katlı bloklar yer almaktadır. Katlı blokların son katları, blok konturundan içeri çekilerek düzenlenmiş teraslı konutlardan oluşmaktadır. Bu yolla, hem bloklar zemin kottan göz seviyesinde 1 kat az algılanmakta, hem de kent içinde görülen çekme kat uygulamaları ile oluşan yapıyı çevreye referans verilmektedir.

Blokların masif kütle etkisinin azaltılmasına yönelik olarak öncelikle kütle kompozisyonunda konut birimleri ayrı hacimler olarak vurgulanmış; ardından her bir konut birimi kendi içerisinde yeniden kütleli bir hareket ile parçalanmış ve balkonlar ile hareketlendirilmiştir. Bu kütle hareketleri sonucu oluşan kompozisyonlar da düşeyde ve yatayda farklı malzemelere ve renk tonları ile tanımlanarak yerleşmenin genel algısının, kent içinde zamana yayılmış ve farklı aktörlerce üretilmiş yapıyı çevrelere yaklaştırılması sağlanmıştır.

7 İklim 7 Bölge Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması**Marmara Bölgesi (Tekirdağ - Çorlu)****PEYZAJ İLKELERİ RAPORU**

Peyzaj alanları; buldukları coğrafyada, toplumun kültürü, inancı, etik v.b. değerleri ile yoğrulur ve özgün desenleri oluştururlar. Anadolu'da doğa her zaman saygı duyulan bir olgu; bahçe ise değerli, çok renkli, informal ve yoğundur. Bu çalışmanın peyzaj tasarımı yapılırken Anadolu'da kullanıcı zevkiyle oluşan özgün bahçe komşuluklarının oluşturduğu hareketli, renkli, karmaşık tablo referans alınmıştır.

Proje alanın % 85'i yeşil alan olarak tasarlanmıştır. Doğa kavramı, bahçe konut ilişkisinde somutlaştırılmış, konutlar ile bahçe arasında organik bir bütünlük oluşturulmuştur. Yapıların az katlı olması ile kullanıcının dikey düzlemde bahçeden kopması engellenmiş, sadece seyirlik değil, içinde yaşanan alanlar oluşturulmuştur.

Yakın çevredeki sanayinin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla parsel sınırında yoğun bitkilendirme yapılmıştır. Sınır bitki dizilimi ağaç, ağaççık, boylu çalı, bodur çalı ve yer örtücü bitkiler şeklindedir. Bu dizilimle hâkim rüzgâr yönünün bodur bitki ile ağaç tacı doğrultusunda yön değiştirmesi, filtrelenerek kullanıcılar üzerindeki olumsuz etkinin azaltılması hedeflenmiştir. (*Cupressocyparis spp. Quercus ilex, Laurus nobilis, Pittosporum tobira*)

Proje alanının farklı bölgelerden aldığı göçlerle oluşturduğu kültür deseni, bahçede kullanılan renkli ve birbirinden çok farklı türlerin oluşturduğu bütünlükle simgelenmiştir. Bitişik nizam yapıların arka bahçeleri her yapıda farklı olacak şekilde yerleştirilen sarmaşık bitki, meyve ağacı, özellikli çalı v.b. türler kullanılırken ön bahçede ortak kullanımlı düz çim alanlar oluşturulmuştur. Aynı ada içerisinde bulunan yapılar arasında hiçbir yönde sınır yoktur. Yakın yapı çevrelerinde peyzaj öğeleri ortaktır.

Yaz aylarının aşırı kurak, kış aylarının da aşırı soğuk olması nedeniyle bina çevrelerinde geniş taçlı, yaprak döken, kurakçıl türler düşünülmüştür. Böylece yaz aylarında yapıların daha serin olması, yapılarda klima kullanımının azaltılması; toprak yüzeyinin evaporasyon oranının minimumda tutulması ve su kullanımının düşmesi planlanmıştır. Yaprak döken bitki kullanımıyla da yapıların kışın güneş ışınlarından faydalanması sağlanmıştır.

(*Melia azedarach, Platanus orientalis, Quercus spp.*)

Sirkülasyonun fazla olmadığı bölgelerde yer örtücü olarak '*Onobrychis sativa*' kullanılıp bu bitkinin kurakçıl koşullara dayanımı, az bakım isteği, uzun süre yeşil kalması ve çiçek etkisinden görsel açıdan yararlanması planlanmıştır. Sirkülasyonun fazla olduğu bölgelerde ise basmaya dayanıklı, kısa boylu, bakım isteği az olan ve farklı zamanlarda farklı renk çiçekleriyle görsel etki oluşturacak '*Trifolium hybridum*, *Trifolium repens*, *Oxalis regnellii*' üçlü tohum karışımı yer örtücü olarak düşünülmüştür.

Proje alanının mevcut yapısının çıplak olması nedeniyle bölgenin kısa zamanda yeşil alana dönüşmesi için hızlı büyüyen türler yoğun olarak düşünülmüştür.

(*Paulownia tomentosa*, *Melia azedarach*, *Cupressus spp.* *Juniperus spp.* v.b.)

Arazinin ortasında tasarlanan kamusal alan, bahçelerin birleştirilmesi ile oluşturulan meydancıklar ve sokaklardır. Bu meydanlar dere yatağında önerilen mahalle parkı ile bağlanarak geniş rekreasyon alanını meydana getirmiştir. Bu alanda oluşturulan bitki kompozisyonları, çiçeklenme zamanı ve mevsim renklenme periyodları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Yapraklı ve ibrelili bitki dağılımları her mevsim kitle - boşluk dengesini koruyacak şekilde planlanmıştır.

Dere yatağı uygun tekniklerle ıslah edilerek olası sel baskınlarının engellenmesi planlanmıştır. Proje genelinde endemik bitki türleri kullanılırken, mevcut dere yatağı boyunca su varlığı ve korunaklı alan olması nedeniyle alandaki bitki çeşidini arttırmak ve botanik park özelliği kazandırmak için farklı bölgelere ait türlere bu bölgede yer verilmiştir.

(*Prunus cerasifera*, *Prunus serrulata*, *Salix spp.* *Tamarix spp.* *Abies spp.* *Ginkgo spp.* *Liquidambar spp.* *Magnolia spp.* *Liriodendron tulipifera*)

Bahçe genelinde kullanılan çalılar, kuş varlığını arttırmak amacıyla meyveli türlerden oluşan kompozisyonlar şeklindedir.

(*Pyracantha spp.*, *Cotoneaster spp.* *Punica granatum*, *Elaeagnus spp.*)